

המסע המופלא מכולם

הרב זאב שרון

הדור שלחם במלחמת יום כיפור (הדור של אוקטובר 73) הוא זה שהחל באופן מסיבי את מסלול הנסיעה לארצות נכר, לאחר תום השירות הצבאי. מאז ועד היום יצאו עשרות אלפי בוגרי צבא לטיולים לחו"ל ויצרו את תרבות טיולי התרמיל, ואת התחושה שמי שלא חווה אותם יסבול עד אחרית ימיו מחסך תרבותי קשה.

כאחד ששייך לדור ההוא, ובעצמו שהה כמעט שנתיים (כחילוני) בחו"ל, ניסיתי לשחזר את קורות אותם ימים, מתוך רצון לברר מה היו הגורמים שהניעו את גלגלי אותו רצון, שהפך לתנועת המונים, שממשיך עד היום להוציא את מיטב הנוער החילוני והדתי (שהצטרף לתרבות זו מאוחר יותר), לטיולי התרמילאים.

אין ספק שהלחץ של שלוש ויותר, שנות שרות, מביא את החייל המשוחרר לרצון גדול לשינוי. לעשות משהו אחר, לחפש חוויות חדשות, לחרוג מהשגרה ולהשתחרר מקצב החיים שהיה עד כה. לא מעטים גם טוענים שזו תקופת מעבר הכרחית בין הצבא ללימודים או לעבודה או לחתונה. הזדמנות חד-פעמית שלא תחזור על עצמה לעולם, ולכן אסור להחמיצה.

יצאתי עם אחי התאום אל אותה חוויה 'בלתי נשכחת'. על מנת לחסוך כסף עבדתי כדייג בסיני, ועוד עבודות בארה"ב תוך השהות שם. אין ספק שהמפגש עם אנשים חדשים, נופים חדשים, חוויות לא מוכרות, מזין את הצורך בגירויים אינטלקטואלים וחוייתיים. ואין ספק שהטיול מספק את הצורך הזה בצורה זו או אחרת מידי פעם. אבל צריך לדעת וגם להודות, שחלק בלתי מבוטל ממנו בכלל לא מרנין ולא חוויתי ולא עונה כלל על המבוקש. הרבה זמן עובר בבטלה בחיפוש אחר חוויה שבעצם לא מגיעה וכשהיא מגיעה אז ישנה אכזבה לא מועטת ממה שמגלים בסופו של דבר. מסתבר שהמרחק בין הרצוי למצוי גדול עד מאוד.

כיום אני יודע בוודאות וללא פקפוק, מה שלא יכולתי להסביר ולהבין אז.

שכל החיפוש אחר החוויה חדשה, אחרי גירוים חדשים היא למעשה טעות בניווט ובהגדרת היעד. לא נופים מדהימים בעצם מחפש הנוער, לא לחוויות חיצוניות הוא שואף. הנוער של אז והנוער של היום מחפש את אותו דבר. את האני האישי, את התוכן הנשמתי של חייו. כל החוויות שבחוץ, הן צורך למצוא משהו שישקט את הבערה הפנימית את הצורך הגדול בהבנת מהלך החיים. הטיול בחו"ל מספק ללא ספק את השקט. אבל תשובות לשאלות, העמקה בהבנת החיים, הטיול לא נותן ולא יכול לתת.

פעם כשהייתי במילואים ועבדנו עם השב"כ, סיפרו לי שני חוקרים חילוניים, ששני חברים שלהם יצאו לטיול תרמילאים. כשהגיעו לאיזה מנזר בודהיסטי בהודו ונכנסו לשיחה עם ה'גורו' המקומי שאל אותם הנזיר מהיכן הם? כששמע שהם מירושלים אמר: "אז מה אתם עושים פה. חבל ועל כל הדרך שעברתם עד לכאן. האמת נמצאת בירושלים תחזרו ותמצאו אותה שם".

מכיוון שהרמב"ם כבר אמר: "שמע את האמת ממי שאמרה", אז אפשר לשמוע אותה גם מנזיר הודי למרות שכדבריו, לא צריך לעשות דרך כל כך ארוכה כדי לשמוע אמת כל כך פשוטה. את האמת הגדולה של החיים, את המפגש של הנצח עם הזמן, של המוגבל עם האינסוף, לא ימצא הנוער הישראלי בשום הר נישא - ככל שיהיה, ובשום מנזר הודי מבודד. האמת הישראלית שמתאימה לתוכן החיים הפנימי של כל יהודי ויהודי, יוצאת מהר אחד בלבד ובמקום תפילה ייחודי ומיוחד. בהר המוריה בירושלים.

הטיול הגדול מכולם ללא ספק, הוא הטיול מאוזן ימין לאוזן שמאל וחוזר חלילה בתוך חלל הגולגולת. זהו הטיול היותר מופלא שאפשר בכלל לדמיין. את מה שבאמת מחפש הנוער על ראשי ההרים בגואטמלה, מול חופי האוקיינוס השקט, ביערות העד של דרום אמריקה, במנזרים שבהרי ההימליה, אפשר למצוא ממש ליד הבית.

בהקדמה לאיזה ספר כתוב היה: "עיקרם של המאורעות אינם המעשים עצמם, אלא ההטבעה שהם מטביעים בעומק הנפש האנושית. ההכרה באמת חיים זו היא הצעד הראשון למסע הגדול מכולם, מסע האדם אל עצמו".
מה שחסר בהגדרה הזו היא העובדה שכדי להכיר, להבין ולברר את אותה הטבעה שהמעשים מטביעים בעומק הנפש האנושית, צריך להכיר את הנפש,

את דרכיה, את חולשותיה, ואת ערכה העצמי. כי לולא זאת אנשים מתרגמים את החוויות בצורה עקומה, ומסיקים מסקנות מוטעות. זו הסיבה שהזכרתי בתחילת המאמר את העובדה שיצאתי עם אחי התאום לאותו טיול. אחי חווה שם חוויה שהייתה אז לדעתו חוויה מיוחדת, הוא הכיר שם בחורה (גויה) 'התחתני' אתה ונשאר שם עד עצם היום הזה. כך אבד לעם ישראל אחד מבניו. בדרך שהוציאה את זרעו מכלל ישראל.

מה שחסר היום בעם ישראל בצורה חריפה, הם אנשי אמונה. העונים על ההגדרה שנתן הרב קוק: "גדוד של מאמינים". אנשים שיכירו את ערכה הייחודי של ארץ ישראל, של תורת ישראל ושל עם ישראל. אנשים שיעמיקו חקר בתורה ארץ ישראל עליה כבר אמרו חז"ל: "זהב הארץ הוא טוב - אין תורה כתורת ארץ ישראל". אנשים שמתוך הבנה זו, יוכלו לחולל את השינוי שכל כך נצרך בעת הזו. אנשים שיוכלו להוות סמל ודבקות לאהבת התורה, העם והארץ.

מסלול התרמילאות הוא המסע הלא נכון, בכיוון הלא נכון. את המסע המופלא ביותר ימצא הנוער הישראלי בישיבה מול ארון הספרים היהודי. שם נמצא האוצר אותו הוא באמת מבקש.